

Studieplan för

LÄSE- OCH SAMTALSCIRKEL

Feminism och kyrkan – på spaning efter jämställdheten

Författare: Annika Ahlefeldt, Ninna Edgardh, Malin Emmoth, Ulla Marie Gunner, Johanna Gustafsson-Lundberg, Johanna Gustavsson, Patrik Hagman, Tomas Lundström, Lina Mattebo, Bosse Parbring.

Illustrationer i boken: © Majsan Sundell, Johanna Wickberg

Illustrationer i studieplanen: © Majsan Sundell

Förlag: Bokförlaget Argument, 2014

Samtalshandledning: Lina Mattebo för Studieförbundet Bilda

Läs och reflektera tillsammans

Samtalshandledningen är en hjälp för studiecirklar/litteraturgrupper som vill läsa boken tillsammans och sedan reflektera över texterna i den och de frågor och tankar de väcker. Att samtala med andra om angelägna livs- och samhällsfrågor utifrån böcker och texter är intressant, spännande och ibland utmanande. I mötet med texten och andras åsikter, tolkningar och erfarenheter kan man ibland få nya insikter och tankar om sitt eget liv.

Boken *Feminism och kyrkan* belyser olika aspekter av jämställdhet i kyrkan och skapar en mångfacetterad bild av ett ämne som är ständigt aktuellt. Den tar upp frågor som: Går det att vara feminist och kristen? Hur har kvinnors roll sett ut i kyrkan genom historien? Kan feminism leda till befrielse för både män och kvinnor?

Bokens redaktör Lina Mattebo, född 1985, är journalist och skribent och har en examen inom etnologi och journalistik. Hon delar den urkristna visionen om att ingen längre är jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna – utan att alla är ett i Kristus Jesus – och längtar efter att den ska förverkligas. Utifrån denna längtan har hon tagit initiativ till och arbetat med den här boken.

Samtalsmodell

Samtalsgruppen registreras som studiecirkel och sker i samverkan med Studieförbundet Bilda. På hemsidan (bilda.nu) hittar du blanketter för anmälan av studiecirkel. Välj blankett från den region där du bor.

Ledaren håller i samtalsstrukturen och ser till att alla får utrymme och allas erfarenheter tas tillvara. Ledaren är också deltagare i gruppen och delar med sig av sina tankar och erfarenheter. Som ledare i Bilda kan du få tips och stöd i din roll som ledare.

Hur många gånger ni vill träffas i studiecirkeln bestämmer ni själva, men vi rekommenderar att ni träffas minst fem gånger, då boken innehåller tio olika texter/kapitel – samt fristående illustrationer – och det kan vara svårt att samtala kring mer än två texter vid en och samma träff.

På första träffen är det bra att komma överens om ett gemensamt förhållningssätt i samtalet. ”Spelregler” som brukar bidra till att skapa ett öppet och lärande samtal är:

- Det personliga vi delar stannar i gruppen.
- Det är ok att uttrycka tankar och att sedan ändra sig.
- Man har rätt att vara tyst.
- Alla talar i jag-form.
- Alla hjälps åt att hålla tidsramarna.
- Alla bidrar med sitt perspektiv och värdesätter att få ta del av andras.

Samtalsfrågor

Glöm inte att också samtala kring bokens illustrationer/serier!

Kapitel 1:

Att vara kristen och feminist

Författare: Lina Mattebo

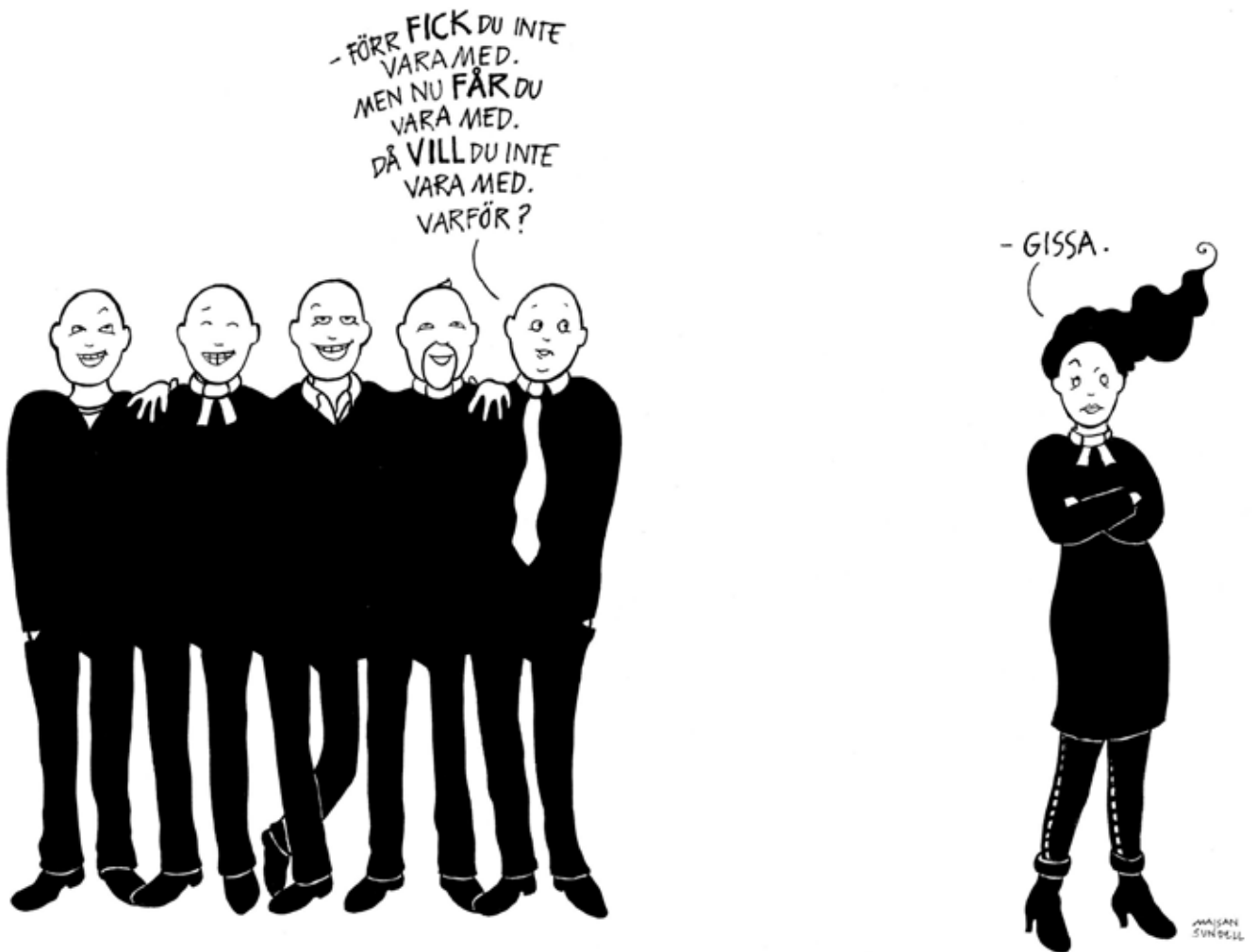
1. Kallar du dig för kristen och feminist? Varför eller varför inte?
2. Hur ofta har det pratats om feminism och jämställdhet i de kyrkliga sammanhang som du har befunnit dig i?
3. Skribenten skriver att de könsbaserade orättvisorna har fått mycket mindre utrymme inom kyrkliga sammanhang än exempelvis fattigdom. Håller du med om det? Varför tror du att det är så?
4. Hur skulle kyrkan på ett bättre sätt kunna prata om feminism och jämställdhet?
5. Vilken är din erfarenhet av könsbaserade orättvisor inom kyrkan?
6. Skribenten menar att kyrkan är mer feministisk i sina praktiker än vad många tror. Håller du med om det? Har du några exempel?

Kapitel 2: När ordet är fritt talar männen

Författare: Bosse Parbring

1. Känner du igen skribentens beskrivning av mannen och kvinnan i talarstolen i början av kapitlet?
2. Tycker du att det är viktigt att män och kvinnor får ungefär lika mycket tid i talarstolen i kyrkan? Varför eller varför inte?
3. Håller du med om skribentens slutsats ”när ordet är fritt – då talar männen” och ”när ingen styr, då talar normerna”?
4. Hur ser det ut i dina kyrkliga sammanhang när det kommer till representation utifrån kön?
5. Vad får det för konsekvenser om i stort sett bara en viss grupp får komma till tals?
6. Hur kan kyrkan bli bättre på att låta personer med olika kön, ålder, etnicitet, bakgrund, sexuell läggning och så vidare få plats och talutrymme? Hur kan du vara med i det arbetet?

Kapitel 3:

De svåra bibelorden

Författare: Ulla Marie Gunner

1. Har du någon gång känt att du vill sluta läsa Bibeln eftersom du blir så frustrerad över innehållet?
2. Kapitelförfattaren skriver ”Bibeln är en samtalspartner, en viktig sådan, inte en manual som kan kastas bort när jag är färdig.” Håller du med om den beskrivningen?
3. Har du mött motstånd mot kvinnliga ledare inom kyrkan?
4. Vilka bibelord tycker du är svårast när det kommer till jämställdhet?
5. Håller du med skribenten om att de kvinnliga bilderna av Gud har hamnat i skymundan?
6. Skribenten insåg att hon läste Bibeln utifrån vissa förutfattade meningar, som att de två vandrarna som är på väg till Emmaus och får sällskap med Jesus är män. Känner du igen dig i det?

Kapitel 4:

Hagars löfte

Författare: Johanna Gustavsson

1. Fick du en ny bild av Hagar efter att ha läst kapitlet?
2. Vad blir skillnaden om du läser Hagars historia med Abrahams och Saras blick på händelserna respektive ur Hagars perspektiv?
3. Hur kan du läsa bibelberättelser noggrannare och på ett nytt sätt, som skribenten här har gjort med Hagar, så att du hittar fler betydelser än de du tidigare har lärt dig?
4. Skribenten menar att frånvaron av kvinnor i Bibeln skapar en distans mellan den kvinnliga läsaren och den bibliska texten – ett främlingskap inför Guds ord, som aldrig riktigt verkar vända sig till henne. Känner du igen dig i det?
5. Hur kan vi läsa och tolka Bibeln utan att styras av den patriarkala kulturen? Går det?

Kapitel 5:

Att mejsla fram ett språk för Gud

Författare: Ninna Edgardh

1. Brukar du kalla Gud för han eller hon eller använder du ett könsneutralt språk?
2. Vad tror du att det gör med vår gudsbild att kopplingen mellan gudomlighet och manligt kön är så stark?
3. Hur påverkas du av att vi i kyrkan ofta sjunger om hur vi alla ska bli bröder men aldrig att vi ska bli systrar, att vi talar om Gud som en man men nästan aldrig som en kvinna, att mannen Jesus – men ingen kvinna – sägs vara Gud själv i

mänsklig gestalt och att männen runt Jesus omtalas med namn, medan kvinnorna ofta bara omtalas som ”några kvinnor”, eller i värsta fall som synderskor?

4. Tycker du att det är viktigt att gudstjänsten formas i en medveten vilja att förändra rådande ojämlikheter? Om ja, hur kan det i så fall göras?
5. Hur kan vi arbeta fram ett nytt språk i den kristna traditionen som både har teologisk skärpa och är befriande?

Kapitel 6:

Bortom manligheten

Författare: Tomas Lundström

1. Håller du med skribenten om att våld är tätt förknippat med vad det innebär att vara ”man”?
2. Har du några erfarenheter av de två destruktiva perspektiven på manlighet – manligheten som en våldsam företeelse och manligheten som ett handlingsmönster för att stjäla utrymme från marginaliserade – som skribenten tar upp?
3. Kapitelförfattaren skriver att ”När Gud i Jesus visar sig som allra mest sårbar är det också en motsats till den rådande bilden av manlighet”, men också att vi har gjort ”manlighet till norm för den kristna kyrkan”. Hur kan det ha blivit så?
4. På vilka sätt kan feminism och jämställdhet leda till befrielse för män?
5. Hur kan du i praktiken söka dig bortom manligheten i Jesus namn, som skribenten uppmanar till, och vad skulle det få för konsekvenser?
6. Vad tror du skulle hända om kyrkan på riktigt började leva efter den urkristna visionen om att ”ingen längre är man eller kvinna”?

Kapitel 7:

Framtidens kyrka är en feministisk kyrka

Författare: Malin Emmoth

1. Känner du igen dig i – eller kan förstå – skribentens känsla att inte längre passa in i kyrkan och att känna dig krånglig när du tar upp frågor kring feminism och jämställdhet?
2. Hur kan församlingar och andra kristna sammanhang göra för att tillfråga personer om olika uppgifter utifrån deras kompetens och vilja, i stället för utifrån stereotypa könsroller?
3. Skribenten upplever att när feminism har nämnts i kyrkan, har det oftast varit som något främmande och hotfullt. Har du liknande upplevelser?
4. Tror du att Jesus var medveten om könsmaktsordningen och hur den drabbade kvinnor?
5. Kapitelförfattaren menar att kyrkan kommer att tappa en del människor om den inte tar frågor kring feminism och jämställdhet på allvar. Vad tror du kommer att hända med kyrkan om den ignorerar de här frågorna?

Kapitel 8:

På spaning efter genusperspektiv i kyrkan 2014

Författare: Johanna Gustafsson Lundberg

1. Upplever du att samtalet om genusfrågor skiljer sig mellan Svenska kyrkan och de andra frikyrkorna?
2. Tror du att det finns en risk att perspektiv, som genusperspektiv, blir mer samhällsbevarande än samhällskritiska när de tas för givna och omfattas av en majoritet?
3. Känner du igen synen på fornkyrkan som ett slags autentisk kristendom (oförstörd av förstatligande, sekularisering och upplysningsideal) med en nära gemenskap som har gemensamma ideal och mål, i motsats till dagens folkkyrka som sägs vara en lös, stor och i hög grad sekulariserad gemenskap?
4. Under den senaste tiden har mycket teologi i det svenska sammanhanget inspirerats av andra kristna traditioner. Kapitelförfattaren menar att vi, genom att idealisera det fornkyrkliga, riskerar att tappa bort de idéer om jämlikhet som upplysningen och moderniteten öppnade för. Håller du med om det?
5. Skribenten visar att feministteologiska perspektiv har utvecklats i nära anslutning till samhällsförändringar. Hon menar därför att en alternativ kyrklig motkultur riskerar att befästa föreställningar som begränsar kvinnor. Håller du med om det?

Kapitel 9:

Kvinnorna är nyckeln till jämställdhet

Författare: Annika Ablefelt

1. Hur hänger feminism ihop med rättvisa och fattigdomsbekämpning?
2. Hur viktigt är det att höja blicken från det lokala sammanhanget och se det globala sammanhanget när det gäller feminism och jämställdhet tycker du?
3. Har du någon erfarenhet av kvinnor som upprätthåller patriarkala strukturer?
4. Det finns många exempel på västerländska feminister som tror sig ha alla svar och som vill ”hjälpa” kvinnor i andra delar av världen, men i stället blir en del av förtrycket genom att ta ifrån dem deras självbestämmanderätt. Vad tycker du är det viktigaste en vit svensk feminist kan göra för att ge makt och utrymme åt andra grupper av kvinnor?
5. Håller du med om att kyrkor i fattiga länder och deras systerkyrkor i väst är en viktig del av arbetet för jämställdhet?

Kapitel 10:

Kyrkan som motstånd till patriarkatet

Författare: Patrik Hagman

1. Håller du med skribenten om att feminismen kan lära kyrkan något om hur de andemakter, som Paulus skriver om, fungerar i vår tid?
2. Har du någon erfarenhet av att känna dig fast i förväntningar kopplad till din könstillhörighet, trots att de flesta i vår del av världen formellt har samma rättigheter och möjligheter oavsett kön?
3. Kapitelförfattaren menar att könsstereotyperna i vår kultur och i vårt samhälle är intimt sammanbundna med olika typer av konsumtion. Håller du med om det?
4. Enligt skribenten har feminismen gått från att främst vara en gruppverksamhet till en lära som enskilda individer kan ta till sig. Finns det några problem med det?
5. Hur kan kyrkan på ett praktiskt och konkret sätt göra motstånd mot den kapitalistiska hederskulturen och patriarkatet?

Avsluta gärna sista träffen med att var och en får uttrycka hur de tycker att det har varit att samtala om boken och eventuella önskemål om fortsättning.

-JAG GILLAR INTE
DET DÄR MED FEMINISM.
TÄNK SÅ TRÅKIGT DET BLIR
OM VI SUDDAR UT SKILLNADERNA
MELLAN MÄN OCH KVINNOR!

-MENAR DU LÖNEN, MAKTEN
ELLER TALUTRYMMET?

